

Munkácsy

MUNKÁCSY MIHÁLY MÚZEUM

BÉKÉSCSABA

Munkácsy Mihály Múzeum

GYŰJTEMÉNYGYARAPÍTÁSI ÉS REVÍZIÓS TERV

2023 – 2025



Békéscsaba, 2022. december 1.

Tartalomjegyzék

GYŰJTEMÉNYEINK	2
GYŰJTEMÉNYFEJLESZTÉS	4
A GYŰJTEMÉNYFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ FŐ SZEMPONTJAI	5
A gyűjtendő anyagok köre	
A gyűjtés, beszerzés feltételei	
A fejlesztés módja	
A bekerült műtárgyak gondozása	
NYILVÁNTARTÁS	8
RAKTÁROZÁS	9
REVÍZIÓS TERV	11
A revízió tartalma	
A revízió célja	
A revízió folyamata	
A revíziót végző személyek	
A revíziós jegyzőkönyv	
SELEJTEZÉSI TERV	13
A selejtezés tartalma	
A selejtezési eljárás	
A selejtezési jegyzőkönyv	
A selejtezés végrehajtása	
REVÍZIÓS ÜTEMEZÉSI TERV	15

GYŰJTEMÉNYEINK

A Munkácsy Mihály Múzeum gyűjteménye a *régészeti, természettudományi, néprajzi, történeti, képzőművészeti gyűjteményi anyagokból* tevődik össze.

Régészeti, honfoglalás kori, szkíta, kelta, szarmata, avar kori, bronzkori leletek az 1920-as évektől folyamatosan kerültek a múzeumba. A leletanyag nagymértékben bővült, gyűjteménybe kerülése pedig felgyorsult a nagy beruházásokhoz kapcsolódó ásatások nyomán.

A *természettudományi* gyűjtemény kőzet és ásványtani, paleontológiai, rovar- és botanikai, malakológiai egységekből, valamint gerinces állatok és madártojások preparátumainak gyűjteményéből áll. A malakológiai gyűjteményünk egész Kárpát-medencei szinten különösen jelentős.

A *néprajzi* anyag meghatározó része a szlovákok hagyományos kultúráját reprezentálja, de a békéscsabai és a Békés megyében élő magyar, szerb és román közösségek tárgyi kultúrájának emlékei is megtalálhatóak a gyűjteményben.

A *történeti* osztály főként Békéscsabáról és környékéről származó egyedi dokumentumokat, térképeket, archív fotókat, történeti és irodalomtörténeti kéziratokat és tárgyi emlékeket őriz.

A *képzőművészeti* szakág anyaga napjainkban főként kortárs képzőművészeti alkotásokkal bővül. 2013-ban a múzeum átvette a Jankay Tibor Művészeti Közalapítványtól Jankay Tibor képzőművészeti és etnográfiai gyűjteményét, valamint a Kolozsváry és Tevan családok művész tagjainak alkotásait. A Képzőművészeti és Iparművészeti gyűjtemény gyarapítása során továbbra is igyekszünk a Békés megyei kötődésű alkotók műveire irányítani a figyelmünket.

Az intézmény kiemelkedő műtárgy-együttese a festményekből és relikviákból álló *Munkácsy-gyűjtemény*, melynek alapját a festő özvegyének végrendelete szerint a gyűjteménybe került műtárgyak képezik. A békéscsabai múzeum gyűjteményében a legféltettebb tárgy-együttesnek számít az a gazdag kollekció, amely Munkácsy Mihály tíz festményét, tíz grafikáját és folyamatosan gyarapodó, napjainkban 580 tételt számláló, a művész személyéhez kötődő relikviaanyagot foglal magában. A festmények között több kvalitásos mű szerepel. A Munkácsy gyűjtemény alapját képezi a Cecile von Barnewitz ajándékként kapott összeállított relikviaanyag, amely az első világháború miatt nem kevés kérésű kitérő után csupán az 1930-as évek elején érkezett meg a békéscsabai múzeumba. Ezen kívül számos, a festőt ábrázoló, illetőleg a festményekhez készült

modellfotót is gyűjteményünkben tudhatunk. A Munkácsy-festmények a képzőművészeti-, a relikviák és fotográfiák pedig a történeti gyűjtemény kiemelkedő darabjai.

A Munkácsy Mihály Múzeum jelentős *archív- és dokumentumfotó-gyűjteménnyel* valamint *szakági adattári anyagokkal* rendelkezik, *könyvtára* közel 30 000 szakkönyvet és folyóiratot számlál.

GYŰJTEMÉNYFEJLESZTÉS

A Munkácsy Mihály Múzeum *küldetésnyilatkozata* az alábbiak szerint fogalmazza meg az intézmény gyűjteményfejlesztési koncepcióját:

A Munkácsy Mihály Múzeum feladata feltárni, összegyűjteni, tudományosan feldolgozni, a modern kor követelményeinek megfelelően mindenki számára közkinccsé tenni azokat a kulturális értékeket – kiváltképp Munkácsy Mihály hagyatékát, a megyében élő magyarság és nemzetiségek hagyományait – amelyek Békéscsabához, Békés megyéhez kötődnek.

Intézményünk őrzi és gyarapítja a Békéscsabához köthető, a megye múltjára és jelenére vonatkozó jellegzetes tárgyakat, eszközöket, könyveket, kéziratokat, művészeti és ipari alkotásokat, az itt élő nemzetiségek tárgyi és szellemi kultúráját, a megyében valaha élt és kortárs jelentős személyiségek emlékét, tárgyait, alkotásait, ereklyéit. Biztosítja a több mint száz év alatt összegyűjtött tárgyak állagmegőrzését, műtárgyvédelmét, valamint hagyományos módszerekkel és digitalizált formában történő népszerűsítését.

Múzeumunk létérdeke a gyűjtemények tudatos, meghatározott koncepció szerinti gyarapítása és olyan, gyűjteményekre alapozott kiállítások, tudományos kutatások, múzeumpedagógiai programok megvalósítása, amelyek multifunkcionális módon, a különböző társadalmi-kulturális rétegek és korosztályok igényeinek figyelembe vételével képesek közvetíteni a város és környezete kulturális értékeit. A szakmai tudományos kutatás mellett kiemelt feladatunk Munkácsy Mihály hagyatékának ápolása, a Jankay – Tevan – Kolozsváry Gyűjtemény gondozása, valamint a Csabai Tanya és Gabonatermesztés-történeti Kiállítóhely közművelődési szintérré alakítása. Minden olyan kulturális érték felszínre hozatala és közkinccsé tétele, „ami csabai”.

A gyűjteményfejlesztési szakmai feladatok elvégzésére különösen nagy figyelmet kell fordítani, hiszen szinte *minden múzeumi tevékenység alapja a gyűjtemény*. Nagyon fontos a gyűjtemény gyarapítása, fejlesztése, ami meghatározott koncepció alapján és megfelelő gyűjtési stratégia kialakításával végezhető. A Munkácsy Mihály Múzeum fontos célja az intézmény tudományos tevékenységének erősítése, melynek része a *gyűjtemények tervszerű,*

tudományos alapossággal végzett, a múzeumi célokhoz igazított gyarapítása. A múzeumnak a gyűjteményfejlesztés tekintetében figyelembe kell vennie a modernizáció következtében megjelenő változásokat is, valamint törekednie kell a jelenkutatásra is.

A Munkácsy Mihály Múzeum megyei hatókörű intézményként kiemelten kezeli a *Munkácsy Mihály életéhez és művészetéhez kapcsolódó tárgyak* gyűjtését, marketing tervei között pedig a Munkácsy-kultusz helyi erősítése, összefogása, egységes kezelése a célja, egy általános megyeszékhelyi, megyei és az országhatárokon átnyúló Munkácsy-imázs megteremtése érdekében.

Természetesen egyaránt fontos *minden gyűjteményünk gyarapítása*, fejlesztése, ami meghatározott koncepció alapján és megfelelő gyűjtési stratégia kialakításával végezhető. Szorgalmazni kell a *gyűjteményekre alapozott szakmai kutatási programok* megvalósítását. Az utóbbi évek gyakorlatának megfelelően folytatni szeretnénk a gyűjteményi anyagok (műtárgyak, fotók, adattári anyagok) tudományos publikációkban és kiadványainkban való feldolgozását, szerepeltetését.

Minden szakág esetében bevezettük *a szakági sajátosságoknak és követelményeknek megfelelő gyűjteményfejlesztési koncepciót*, amely alapján az érintett szakágak tervszerű gyűjteménygyarapítást végeznek. Gyűjteménygyarapítási törekvéseinket alapvetően meghatározzák a múzeum biztosította *anyagi keretek, valamint a pályázati lehetőségek és sikerek.*

A GYŰJTEMÉNYFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ FŐ SZEMPONTJAI

Múzeumunk gyűjteményfejlesztési koncepciójának általános, minden szakágra érvényes fő szempontjait az alábbiak szerint határoztuk meg. (Az intézmény minden gyűjteménye önálló gyűjteményfejlesztési tervvel is rendelkezik.)

A gyűjtendő anyagok köre

- Régészeti vonatkozásban a nagyberuházásokhoz kapcsolódó ásatások anyagának gyűjteménybe integrálása mellett fontos a fémkeresős eljárással célirányosan előkerült leletek, illetőleg a tudományos projektek (pl. a csabai vár kutatása) nyomán bekerült leletek, tárgyak gyarapításba majd nyilvántartásba vétele.
- A természettudományi szakág alapvető feladata a gyűjtemény egyedi és szekrénykataszterben nyilvántartott tárgyakkal való bővítése, különös tekintettel az országosan is nagy jelentőségű malakológiai anyagra. Továbbá, a gerinces

preparátum gyűjteményünk fejlesztését is előtérbe helyeztük az utóbbi időben.

- Minden gyűjteményrész bővítése fontos és ajánlatos, de a mennyiségi helyett a minőségi gyarapításra kell törekedni.
- Elsőbbséget élveznek a gyűjteményből hiányzó, ritkaságszámba menő vagy a térségre vonatkozóan kiemelten reprezentatív tárgyak és tárgyegyüttesek. Törekedni kell a hiánypótlásra.
- A műtárgyak elsődlegesen Békés megye településeiről származzanak, Békés megye valamely településén készüljenek, vagy valamely településhez kötődjenek.
- A megye jeles személyiségeinek, alkotóművészeinek, népi alkotóinak munkáival is célszerű gyarapítani történeti, néprajzi, képzőművészeti gyűjteményeinket.
- Fontos a kortárs tárgyak integrálása a gyűjteménybe, minden olyan tárgy gyűjtése, amivel jelenünk értelmezhetővé válik (pl. jelenkor tárgyainak, a közelmúltbeli városi élet hétköznapi tárgyainak gyűjtése).
- Törekedni kell a Békés megyére és Békéscsabára vonatkozó archív fényképek gyűjtésére, hiszen általuk megismerhetővé válik a környék hajdani épített öröksége, kultúrája, sajátosságai, néphagyományai, amelyek nélkülözhetetlenek egy-egy témakör kiadványban, filmen, stb. történő feldolgozásához, bemutatásához.
- A műtárgy kordokumentumként szolgáljon, a kultúra adott szegmensét mutassa be (kiállítások alkalmával ill. a kutatók számára képet adjon az adott korról).
- Különös jelentőségű a Munkácsy Mihályhoz és a szlovák és román nemzetiség történetéhez és néprajzához kapcsolódó műtárgyak gyűjtése.
- A Képzőművészeti és Iparművészeti gyűjtemény gyarapítása során továbbra is igyekszünk Békés megyei kötődésű alkotók műveire fókuszálni a figyelmünket.

A gyűjtés, beszerzés feltételei

- A beszerzésnek legyen forrása (ásatási bevételek, sajátforrás, pályázat útján elnyert összeg, szponzorizáció, ajándékozás, stb.)
- A múzeumi költségvetés elkészítésekor éves vásárlási keret meghatározása szükséges. Ez alapján tervezhető a gyarapítás.
- Kiállításokon bemutatható legyen a műtárgy.
- A raktárban el tudjuk helyezni.
- Lehetőleg ép, vagy restaurálható legyen.

A fejlesztés módja

- A régészet területén egész Békés megyével kell számolni a feltárások kapcsán. A várható, régészeti feladatellátást igénylő építési beruházások mennyisége a beruházók szándékától függ, a múzeum részéről ezt előzetesen pontosan nem mindig lehet megbecsülni, éppen ezért ebben a vonatkozásban az adott év során többszöri tervezésre van szükség.
- A beszerzések előtt muzeológiai felmérést kell végezni. A tárgybegyűjtés és tárgybefogadás szerzeményezési bizottság döntése alapján történik. A szerzeményezési bizottság tagjai: múzeumvezető vagy középvezető, szakmuzeológus, restaurátor.
- Éves szinten, adott kiállításokhoz, kiadványokhoz, stb. kapcsolódó célzott beszerzések tervezése szükséges.
- A befogadott, nem múzeumi törzsanyagba kerülő, jellegük, állapotuk, stb. miatt nem leltározandó tárgyak demonstrációs eszközként használhatóak múzeumpedagógiai foglalkozásokon, restaurálási bemutatókon.
- Selejtezés esetén a törvényi előírásoknak megfelelő eljárás szerint kell eljárunk: 1. restaurátor és muzeológus szakvéleménye, 2. selejtezési bizottság döntése és annak indoklása, 3. fenntartó engedélyezése, 4. minisztériumi engedély, 5. megsemmisítési jegyzőkönyv készítése, 6. megsemmisítés.

A bekerült műtárgyak gondozása

- Elsődleges szempont a raktárba helyezés előtt az új szerzemények fertőtlenítése, tisztítása.
- Fontos a raktári rend, az áttekinthető tárolás folyamatos megtartása.
- Kiemelt feladat a műtárgyvédelem szinten tartása, a műtárgyak környezetének javítása.
- Szükséges a veszélyeztetett tárgyak konzerválása, a legértékesebbek restauráltatása.
- A papír alapú leltározás mellett a számítógépes nyilvántartásba vétel fontos feladat. Az új szerzeményi anyagokat a HUNTÉKA adatbázisba is fel kell tölteni. Hosszú távú feladat az adatbázishoz minden tárgyról műtárgyfotó készítése.
- A rendszeres revíziók elvégzése nélkülözhetetlen, éves ütemezéssel kell folyamatosan végezni a revíziós munkát az előírás szerint (50.000 darabszám feletti gyűjtemény esetében az állomány 2%-át, 50.000-nél kisebb gyűjteménynél pedig a 10%-át szükséges évente revíziózni).

NYILVÁNTARTÁS

A megyei hatókörű városi múzeum legfőbb feladatai között tartja számon az ásatások, gyűjtések, tárgyvásárlások, ajándékozás által a múzeumba került tárgyi és szellemi javak **előírások szerinti feldolgozását, nyilvántartásainak naprakész vezetését, elhelyezését, tárolását.** Nyilvántartásait a hatályos rendeletek alapján végzi. „A nyilvántartás célja az őrzött kulturális javak számbavétele, a tudományos meghatározásuk során feltárt eredmények, illetve a rájuk vonatkozó, később is folyamatosan bővülő, változó ismeretek rögzítése, a vagyon- és tulajdonvédelem, valamint a kulturális javak további kutatói és közművelődési felhasználásának elősegítése.” (20/2002. (X. 4.) NKÖM r.)

Az intézményben a szabályoknak, **előírásoknak megfelelő nyilvántartási munka** folyik, ennek ellenőrzése a Tudományos-muzeológiai osztály vezetőjének a feladata. Fő törekvésünk a nyilvántartások naprakész elvégzése. Kivételt képez a régészeti anyag, mivel ennél a szakágnál a leltározás mértéke az ásatásokon előkerült leletanyag mennyiségének függvénye. Törekedni kell a régészet terén is a leltározási munka minél teljesebb körű elvégzésére.

A tudományos kutatás háttérbázisát képező **adattári, fotótári, szakkönyvtári és gyűjteményi anyagoknak** más intézmények kutatóinak és egyéb érdeklődőknek is a rendelkezésére kell állnia. A múzeum szakmailag jelentős tudásbázist halmozott fel a szakági, természettudományi, régészeti, néprajzi, történeti és képzőművészeti adattárában, továbbá a fotótárban, ill. a szakkönyvtárban, amely szellemi **értékek kutathatóságát** biztosítja Ezt a **tudásbázist** a múzeum alapforrásának kell tekinteni és szakmailag hasznosítani.

A **szakkönyvtár** a mindennapi könyvtári nyilvántartási feladatai mellett kutatók kiszolgálását is végzi. Mivel a múzeumi könyvtár tudományos kutatóműhely, cél a muzeológusok, kutatók speciális (a közművelődési könyvtáraktól eltérő) szakmai igényeinek kielégítése valamennyi könyvtári szolgáltatás terén (azonnali tájékoztatás, szakirodalom biztosítása, fénymásolás, cserekiadványok beszerzése, könyvtárközi kölcsönzés, stb.).

A **hagyományos leltározás** mellett arra törekedtünk, hogy a saját intézményünkön belül egy **komplex, digitális gyűjteménykezelő rendszert** hozunk létre. Ennek érdekében excel táblázatokban rögzítettük az összes gyűjteményt, valamint a nem kevésbé fontos segédgyűjtemények (fotótár, adattár) teljes anyagát, és – a lehetőségek adta kereteken belül – egységesítettük az excel táblák rovatait. A Monguz Információtechnológiai Kft.-vel együttműködve az excel táblák adatainak konvertálása megtörtént, így gyakorlatilag minden gyűjteményre alkalmas felületeken működik az adatbázis a Huntéka rendszerben.

2016-ra a múzeum teljes anyaga, összes gyűjteménye, fotótári és adattári anyaga tekintetében elkészült a *Huntéka digitális nyilvántartási rendszer*. A hagyományos leltározással párhuzamosan végzik munkatársaink a metaadatok Huntéka rendszerbe történő feltöltését minden évben. Fontos folyamatos feladatunk az adatbázis *korábban feltöltött rekordjainak mielőbbi ellenőrzése, adattisztítása, fotókkal való feltöltése*, hiszen ez egyaránt szolgálja a kutatók, érdeklődők és a gyűjtemények kezelését végző muzeológusok érdekeit. Ez által pontos adatokat kapunk a gyűjteményeinkről, áttekinthetőbbé válnak, gyorsabbá válik a nyilvántartás, rendszerbe foglalás, könnyebben történhet a műtárgyak visszakeresése, és minőségileg javul a kutathatóság. A végső cél pedig egyértelműen az átállás a hagyományos leltározásról a digitális nyilvántartásra néhány éven belül, illetve az online tartalmak elérhetővé tétele. A már javított és fényképekkel ellátott rekordokat minden év végén feltöltjük a Magyar Nemzeti Múzeum Országos Muzeológiai Módszertani és Információs Központja *museumap.hu* aggregációs felületére és az Europeana közös platformra. A gyűjteményi anyagok hozzáférését az intézmény honlapján is elérhető *kutatási, fotófelhasználási és műtárgykölcsönzési szabályzataiban* rögzítettük.

RAKTÁROZÁS

A múzeum gyűjteményi anyagainak *raktárai* négy helyszínen, a múzeum központi épületének Széchenyi u. 7. szám alatti szárnyában, a 2000. évben megnyitott Fábry utcai restaurátor és raktárbázison, valamint a Szabadság tér 1-3. sz. és a Kétegyházi út 3. sz. alatti bérelt raktárakban találhatóak. Itt kell megemlítenünk az Orosházi Határőr Igazgatóság által a múzeumnak átadott, a történeti gyűjteményben nyilvántartott, de a határőrség orosházi laktanyája területén raktározott gyűjteményi egységet is, mely tárgyi emlékekből, iratokból, okmányokból, technikai eszközökből, egyenruházati cikkekből, kitüntetésekéből, elismerésekből, serlegekből, kupákból, képekből, táblákból áll. A jelenleg a Békés Megyei Rendőrfőkapitányság égisze alatt működő telephely egyfajta helyi látványraktárként működik. *A raktározás jelenleg az alábbiak szerint történik:*

- *Széchenyi u. 7.*

Régészeti, néprajzi, képzőművészeti, történeti, természettudományi gyűjtemény, gyűjteményi adattárak és a fotótár

- *Fábry utcai restaurátor és raktárbázis*

Régészeti, néprajzi és történeti gyűjteményrészek, valamint reményeink szerint csak ideiglenesen a könyvtári állományunk kb. 60 %-a

- *Szabadság tér 1-3. sz. alatti, Békéscsaba Megyei Jogú Várostól bérelt raktár:*

A Jankay–Kolozsváry–Tevan Gyűjtemény anyaga, a képzőművészeti gyűjteményünk új szerzeményi anyaga, valamint a történeti gyűjtemény himzett, keretezett textil anyaga.

- *Kétegyházi út 3. sz. alatti, magánvállalkozótól bérelt raktár:*

Teljes természettudományi gyűjtemény és román történeti gyűjteményi anyag.

A **raktári rend folyamatos megtartása**, állományvédelmi szempontból történő ellenőrzése továbbra is a legfontosabb feladatok közé tartozik, munkatársaink (muzeológusok, gyűjteménykezelők, restaurátorok) kiemelt figyelmet fordítanak erre.

A **műtárgyak tárolása állagvédelmi és biztonsági szempontból megfelelő** a Széchenyi utca 7. szám alatti raktárakban, a befogadóképességük viszont évről évre egyre kisebb lesz. A Fábry utcai raktárbázis kiépítésével a szakmai gyűjtemények **zsúfoltsága** enyhült, azonban a folyamatos gyarapodásnak köszönhetően, teljesen nem oldódott meg. Az itt tárolt nagyméretű tárgyak raktári rendjét elsősorban az anyagok átcsoportosításának köszönhetően tudtuk megoldani. A Szabadság téren lévő bérelt raktárunknak nagy a befogadóképessége, itt 2021-ben nyert pályázati összegből szerzett állományvédelmi eszközökkel megfelelő műtárgykörnyezetet tudunk biztosítani a képzőművészeti anyagnak. Rövid távú terveink között szerepel a hőmérsékleti problémák végleges megoldása a beszerelt klímaberendezések üzembe helyezésével. A Kétegyházi úti raktárunkban a fényvédelmet biztosítani tudjuk a természettudományi anyagnak, viszont sürgetően fontos feladat a hőmérsékleti problémák megoldása, műtárgybarát tárolóberendezések beszerzése. A Széchenyi utca 7. szám alatti történeti raktárakban nincs hőmérséklet és páraszabályzó berendezés. A szakág papír alapú gyűjteményi része több mint 50000 darabból áll, a magasabb páratartalmú időszakokban mobil, tartályos páramentesítővel próbáljuk a megfelelő szintre hozni az értékeket. A készülék folyamatos használata szigorú ellenőrzést igényel, ezért a sürgős feladatok közé tartozik az eszköz korszerűre cserélése.

A két múzeumépület 2018. évi összeépítése, valamint a 2021. évre megvalósított új állandó kiállítás jelentős mértékben érintette az intézmény raktározási helyzetét is. A jövőre nézve **elkerülhetetlen új, előkészítő raktárakkal rendelkező raktárbázis kialakítása** az új szerzeményi gyűjteményi anyagok és az installációs eszközök elhelyezésére, hosszú távú, megfelelő tárolására. Pénzügyi források hiányában, ebben a kérdésben a múzeum a fenntartó Békéscsaba Megyei Jogú Város segítségére és pályázati lehetőségek kihasználására támaszkodhat.

A békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum revíziós tevékenységét, illetve annak egyik lehetséges végpontját jelentő selejtezési eljárást az 51/2015. (XI. 13.) EMMI rendelet alapján végzi el, amely a muzeális intézmények nyilvántartásában szereplő kulturális javak revíziójáról és selejtezéséről rendelkezik.

A revízió tartalma

A revízió magába foglalja a muzeális intézmények nyilvántartási szabályzatáról szóló 20/2002. (X. 4.) NKÖM rendeletben meghatározott alapleltárakban nyilvántartott, az alapleltárakban való nyilvántartástól függetlenül a gyűjteményben fellelhető, vagy a múzeumi letétről szóló 19/2015. (IV. 2.) EMMI rendelet alapján letétként megőrzésre átvett *kulturális javak meglétének és állapotának vizsgálatát*, az alapleltárak és külön nyilvántartások adataival való egyeztetését, a muzeológiai információk kiegészítését, javítását, új tudományos eredmények, valamint a szerzeményezés módjára vonatkozó új adatok rögzítését az intézmény által vezetett nyilvántartásban.

A revízió célja

A revízió legfontosabb célja a *vagyon- és tulajdonvédelem*, a kulturális javak hitelességének folyamatos fenntartása, és a tudományos meghatározásuk során feltárt eredmények átvezetése a nyilvántartásban. Az intézmény gondoskodik a nemzeti vagyongazdálkodás feladatának a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény 7. § (2) bekezdése szerinti megvalósulásáról.

A revízió folyamata

A gyűjtemények nagyságát és a munkatársi állomány méretét figyelembe véve egyértelmű volt, hogy a törvényben eredetileg meghatározott hét évenkénti teljes revízió megvalósíthatatlan. A szakmuzeológusok kis létszámban dolgoznak a múzeumban, gyűjteménykezelőink több szakági gyűjteményt gondoznak párhuzamosan, ezért minden gyűjteményünk esetében *az új lehetőségként felmerült szűrőpróbaszerű revíziót alkalmazzuk*, és szeretnénk alkalmazni továbbra is. Munkatársaink folyamatosan, ütemezéssel végzik a feladatot, évenként teljesítik az 50000 darab alatti gyűjteményi egységek 10%-os, valamint az 50000 feletti gyűjtemények 2%-os előírás szerinti szűrőpróbaszerű áttekintését. A revízió során lehetőség szerint digitális fotók készülnek a

tárgyakról, melyeket a revízió végeztével a Huntéka digitális nyilvántartó rendszerbe is feltöltünk. Így lehetővé válik a *revíziós és digitalizálási feladatok összekapcsolása*.

A revízió tényét a leltárkönyvi bélyegzővel, a Huntéka rendszerben történő bejegyzéssel, *jegyzékek és részjegyzőkönyvek készítésével* rögzítik munkatársaink, megkönnyítendő a majdani végleges jegyzőkönyvek elkészítését.

A Munkácsy Mihály Múzeum, éves munkatervében mindig meghatározza a revízióval érintett gyűjteményeket, a revízióért felelős személyeket és a teljesítési határidőket.

A revíziót végző személyek

A revízió folyamatában kötelezően részt vesz a gyűjteményért felelős muzeológus, a gyűjtemény- és raktárkezelő, valamint egy felsőfokú végzettségű restaurátor vagy a gyűjtemény szakágának megfelelő, további egy muzeológus. A revíziós munkát folyamatosan együtt végzik.

A revíziós jegyzőkönyv

A revízió befejezésekor minden szakági gyűjtemény és segédgyűjtemény tekintetében jegyzőkönyv készül négy példányban, amely az alábbi *információkat* tartalmazza:

- a revízió jellegét,
- a revíziót végző személyek nevét és munkakörét,
- a revízió időtartamát és helyszínét,
- az érintett gyűjtemény megnevezését
- a revízió során áttekintett kulturális javak kezdő és záró leltári számát, darabszámát és tételszámát

Külön szerepelniük kell a jegyzőkönyvben azoknak a kulturális javaknak:

- amelyek a leltárkönyvben szerepelnek, de nem fellelhetők
- amelyek a leltárkönyvben többször is előfordulnak, de a meghatározottnál alacsonyabb számban találhatóak meg

Ilyen esetekben mellékletként *hiányjegyzéknek* is készülnie kell. A leltárkönyvi törlésre javasolt kulturális javak nyilvántartási adatait is fel kell tüntetni, illetve az indoklást is ismertetni kell.

A revíziós jegyzőkönyvben, bizonyos esetekben *javaslatokat* is rögzíteni szükséges, amelyek a kulturális javak további felhasználásának, kezelésének meghatározására esetleg azok selejtezésére vonatkoznak. A folyamat lezárásaként a jegyzőkönyvet minden alkalommal, a revízióban részt vevő személyek és a múzeum vezetője hitelesíti. Amennyiben az intézmény

fenntartója jóváhagyja a jegyzőkönyvet, abból egy-egy példányt az intézmény irattárában és adattárában kell elhelyezni.

SELEJTEZÉSI TERV

A selejtezés tartalma

A revízió eredményeként előfordulhat, hogy bizonyos kulturális javak *selejtezése* és ebből kifolyólag a *megsemmisítése* szükségessé válik. Ez abban az esetben következik be, amennyiben az érintett kulturális javak állagukat tekintve oly mértékben megrongálódtak, hogy restaurálás útján sem menthetőek meg, az egészséget veszélyeztetik, vagy állományvédelmi szempontból súlyosan veszélyeztetnek más kulturális javakat. Természetesen az eljárásban kivételek is előfordulhatnak, többek között akkor, ha a kulturális javak tudománytörténeti jelentőséggel bírnak, vagy a természettudományi gyűjtemények típuspéldányainak számítanak, valamint ide soroljuk a letéti megőrzésre átvett kulturális javakat.

A selejtezési eljárás

A selejtezés megindítására a 51/2015. (XI. 13.) EMMI rendelet 4. § (3) bekezdés *i*) pontja alapján, vagy a 8. § (1) bekezdésében foglalt feltételek fennállásának észlelése esetén kerülhet sor. Ebben az esetben egy *selejtező bizottság* alakul, amely legalább három főből áll.

A selejtezési bizottság tagjai:

- a gyűjteményért felelős muzeológus
- a múzeum vezetője által tagként javasolt, szakirányú végzettségű muzeológus
- felsőfokú végzettségű restaurátor

A selejtezési jegyzőkönyv

A revízióhoz hasonlóan, a *selejtezés folyamatáról is jegyzőkönyv készül*, amelyet a selejtező bizottság tagjai aláírásukkal hitelesítenek. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell a selejtezésre kijelölt *kulturális javak nyilvántartási adatait és fotódokumentációját* az alábbiak szerint:

- a selejtezés indokát;
- a selejtezésre kijelölt kulturális javak megsemmisítésének módjára vonatkozó részletes javaslatot;
- a selejtező bizottság döntését támogatók és ellenzők számarányát,
- adott esetben a kisebbségi véleményt ismertetését.

A selejtezési jegyzőkönyvet a Kultv. 38. § (3) bekezdése alapján jóváhagyás céljából a *miniszterhez kell felterjeszteni*. Mivel legtöbbször a selejtezésre a revízió után kerül sor, ezért a selejtezési jegyzőkönyvhöz mellékelni kell az 51/2015. (XI. 13.) EMMI rendelet 5. § (2) bekezdés a) pontja alapján a jóváhagyott jegyzőkönyv egy eredeti példányát.

A selejtezés végrehajtása

A selejtezésre kijelölt kulturális javak csak a Kultv. 38. § (3) bekezdése szerinti *engedély kiadását követően* és az alapján távolíthatók el a gyűjteményből. Ez alapján kerül sor a kulturális javak törlésére a nyilvántartásból, és a „Státusz” rovatában kell feltüntetni a selejtezési engedély keltét és számát.

A selejtezésre kijelölt vagy selejtezett kulturális javakat a muzeális intézmény semmilyen esetben sem adhatja más birtokába vagy tulajdonába. Az engedély értelmében a javak megsemmisítését a gyűjteményért felelős muzeológus és az intézmény egy további muzeológusának személyes felügyelete mellett hajtják végre, amelyről szintén jegyzőkönyvet kell készíteni.

A folyamat lezárásaként az intézmény fenntartóját tájékoztatni kell a selejtezésről, csatolni kell a felvett jegyzőkönyv másolati példányát, valamint a selejtezési engedély másolatát.

REVÍZIÓS ÜTEMEZÉSI TERV


A revíziós munkálatok folyamatosan, ütemezéssel történnek, a minisztériumi ajánlásnak megfelelően, 50000 darab alatti gyűjteményi egységek 10%-os, valamint az 50000 feletti gyűjtemények 2%-os évenkénti szűrőpróbaszerű áttekintésével.

Gyűjtemény	Összes db 2021.12.31.	2022	2023	2024
Természettudományi	33667	4100 (12,17%)	10%	10%
Régészeti	254617	7500 (2,94%)	2%	2%
Történeti	65499	1400 (2,13%)	2%	2%
Néprajzi	13133	1313 (10%)	10%	10%
Képzőművészeti	11934	1200 (10,05%)	10%	10%

Békéscsaba, 2022. december 1.

(3)

Dr. Bácsmegi Gábor
múzeumigazgató



(4)

Martyin Emília
múzeumigazgató-helyettes